

VIRTEACH

*A Virtual Solution for a comprehensive and coordinated
training for Foreign Language Teachers in Europe*

Interaktywny Notatnik Cyfrowy
Do Monitorowania Praktyk Szkolnych

Przewodnik dla Użytkownika

VIRTEACH

INTERAKTYWNY NOTATNIK CYFROWY
DO MONITOROWANIA PRAKTYK SZKOLNYCH
**PRZEWODNIK
DLA UŻYTKOWNIKA**

VIRTEACH

VIRTEACH

Niniejszy zestaw narzędzi zawiera przewodnik umożliwiający korzystanie z Interaktywnego Notatnika Cyfrowego opracowanego w celu skutecznego nadzorowania praktyki szkoleniowej nauczycieli języków obcych. Materiały przedstawione w tym zestawie zostały opracowane w ramach projektu Erasmus + VIRTEACH, Wirtualne Rozwiązania Kompleksowego i Skoordinowanego Szkolenia Nauczycieli Języków Obcych w Europie ((Nr projektu: 2018-1-ES01-KA203-050045).

VIRTEACH to projekt finansowany w ramach programu Erasmus +, mający na celu stworzenie cyfrowego narzędzia umożliwiającego doskonalenie umiejętności w zakresie języków obcych na studiach magisterskich. W celu uzyskania dalszych informacji, zapraszamy do odwiedzenia strony projektu www.virteachproject.eu

Wsparcie Komisji Europejskiej dla opracowania niniejszej publikacji nie stanowi potwierdzenia treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może być odpowiedzialna za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	8
2. Interaktywny Notatnik Cyfrowy (INC)	10
2.1. Założenia wspólnego interaktywnego projektu	11
2.2. Metodologia	11
2.3. Zasady pedagogiczne	12
2.4. Układ notatnika i zasady korzystania z niego	12
3. Uwagi końcowe	16
4. Bibliografia	18

VIRTEACH

01

WPROWADZENIE

VIRTEACH

Praktyka, występująca także pod nazwą – szkolenie praktyczne – jest istotną oraz znaczącą formą kształcenia nauczycieli, zazwyczaj będącą elementem oficjalnego programu nauczania, niezbędnym do uzyskania kwalifikacji umożliwiających wykonywanie pracy nauczyciela. Powyższy etap zapewnia nabycie realnego doświadczenia w klasie oraz umożliwia nauczycielom stażystom wykorzystanie wiedzy oraz umiejętności zdobytych na swoich uczelniach w trakcie programów szkoleniowych podczas prowadzonych przez nich zajęć w szkole (Zabalza Beraza, 2011; Canh, 2014).

Praktyka sprzyja socjalizacji, a także stymuluje rozwój efektywnych umiejętności pedagogicznych nauczycieli, tym samym przyczyniając się do budowania ich tożsamości. Ponadto, zdaniem Haschera, Comobcarda i Mosera (2004), umożliwia również eksperymentowanie oraz pobudzenie motywacji przyszłych nauczycieli. Pomimo istotnej roli, jaką pełnią praktyki szkoleniowe, nadal cechuje je znaczne zróżnicowanie, co sprawia, iż mamy tutaj szerokie pole do przeprowadzenia działań naprawczych (Canh, 2014). Co więcej, w całym Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego obserwuje się brak unormowania i ujednoczenia podstawowych zasad, według których można by realizować praktyki w szkole.

W tym momencie wydaje się oczywiste, iż charakter i jakość tego etapu zdobywania wiedzy zależy od konkretnych warunków każdego kontekstu edukacyjnego, co może wpływać na ograniczenie lub zintensyfikowanie praktyki przyszłego nauczyciela. Bez wątplenia w ostatnich dziesięcioleciach szkolenie nabrało bardziej międzynarodowego charakteru (Martínez-Rodríguez, 2004). Dlatego też, właśnie teraz w XXI wieku internacjonalizacja edukacji wymaga przeprowadzenia szybkich zmian technologicznych, które wpłyną na doskonalenie obecnych praktyk w zakresie kształcenia nauczycieli (Townsend, 2011).

W obliczu tej dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości brak ujednoczenia modeli programów szkolenia nauczycieli na poziomie międzynarodowym wynika z faktu, iż w każdym kraju instytucje za to odpowiedzialne działają niezależnie. Szansą na pokonanie wszystkich tych przeszkód jest cyfryzacja edukacji, ponieważ nowe technologie umożliwiają większą efektywność i współpracę w zakresie szkoleń.

W związku z tym jesteśmy przekonani, iż na tym etapie szkolenia jego udoskonalenie wymaga wykazania się elastycznością i innowacyjnym podejściem do tego zagadnienia. W tej sytuacji, jednak, konieczna jest ścisła współpraca między opiekunem szkolnym, opiekunem z ramienia uczelni i stażystą, przyszłym nauczycielem. Ma to kluczowe znaczenie (Borko i Mayfield, 1995), ponieważ praca w otoczeniu, w którym dominuje atmosfera wzajemnego zrozumienia i współpracy, ułatwia przyswajanie wiedzy oraz zapewnia większą spójność procesu szkolenia.

W ramach projektu Erasmus + VIR_TEACH zaprezentowano Interaktywny Notatnik Cyfrowy (INC), jako odpowiednie narzędzie do monitorowania praktyki przyszłych nauczycieli języków obcych. Jego cele, układ i zasady korzystania z niego zostaną szczegółowo opisane w kolejnych sekcjach.

02

INTERAKTYWNY NOTATNIK CYFROWY (INC)

VIRTEACH

2.1. ZASADY WSPÓLNEGO INTERAKTYWNEGO PROJEKTU

Ten przykładowy projekt Interaktywnego Notatnika Cyfrowego wykorzystanego dla celów szkoleniowych został zamieszczony na platformie cyfrowej, wirtualnym środowisku nauki (VLE), która oferuje materiał przedstawiony na kursie w sposób poglądowy i uporządkowany. Proponowany przez nas Notatnik wykorzystuje elastyczne narzędzia do zarządzania projektami w oparciu o metodę Kanban. Innymi słowy, nasz kurs jest pomyślany, jako projekt składający się z takich etapów, jak wprowadzenie do modułu, rozwinięcie oraz zakończenie (López i in. 2010). Platforma zapewnia ujednoliczony i ustandaryzowany plan do organizacji, wdrażania i monitorowania Praktyki nauczycielskiej, co zwykle pozostawia się uniwersytetom odpowiedzialnym za kształcenie przyszłych nauczycieli.

Co więcej, Interaktywny Notatnik Cyfrowy postrzega Praktykę, jako wspólny projekt trzech uczestniczących w nim osób: stażysty, opiekuna szkolnego oraz opiekuna z ramienia uczelni. Te trzy wymienione osoby tworzą interaktywną i jednocześnie dynamiczną społeczność, która współpracuje od pierwszej chwili w celu uzyskania jak najlepszych wyników. Dlatego też, naszym zdaniem aktywna formuła, jaką charakteryzuje się Notatnik jest korzystna zarówno dla opiekunów, jak i dla przyszłych nauczycieli.

2.2. METODOLOGIA

Niniejsza propozycja oparta jest na metodologii Kanban. Jest to łatwa w użyciu metodologia, która zapewnia użytkownikom swobodę interakcji, będącą kluczowym elementem w zakresie edukacji (Kniberg i Skarin, 2010). Chociaż istnieje szeroka gama aplikacji, które wdrażają tablice Kanban, jednym z najpopularniejszych narzędzi do zarządzania projektami na świecie i wspierającym uczenie się jest Trello (Parsons i in., 2018). Opierając się na podejściu Kanban, Trello oferuje bezpłatną licencjonowaną dystrybucję w chmurze (SaaS) i jest kompatybilny z platformami mobilnymi. W tym kontekście kurs staje się projektem, przy czym każdy projekt jest definiowany za pomocą pulpitu nawigacyjnego zawierającego listy kart zadań, które można przeciągać z jednej listy do drugiej.

2.3. ZASADY PEDAGOGICZNE

W celu zapewnienia spójnych zasad pedagogicznych, ukierunkowanie szkolenia oraz projekt tego Notatnika są oparte na propozycjach Graham Crookes (2003). Zdaniem tego autora, rozwój zawodowy nauczycieli języków obcych musi skupiać się wokół pięciu kluczowych aspektów: wiedzy, obserwacji i zarządzania w klasie, rozwoju technik nauczania, interakcji kontekstowej, umiejętności społecznych i motywacji. Dlatego też cele, kompetencje i oceny przedstawione w tym cyfrowym notatniku są ukierunkowane na te aspekty, w ten sposób zapewniając, iż szkolenie jest kompleksowym, rzetelnym i praktycznym doświadczeniem dla nauczycieli języków obcych.

2.4. UKŁAD

Cyfrowa tablica notatnika jest podzielona na sześć list:

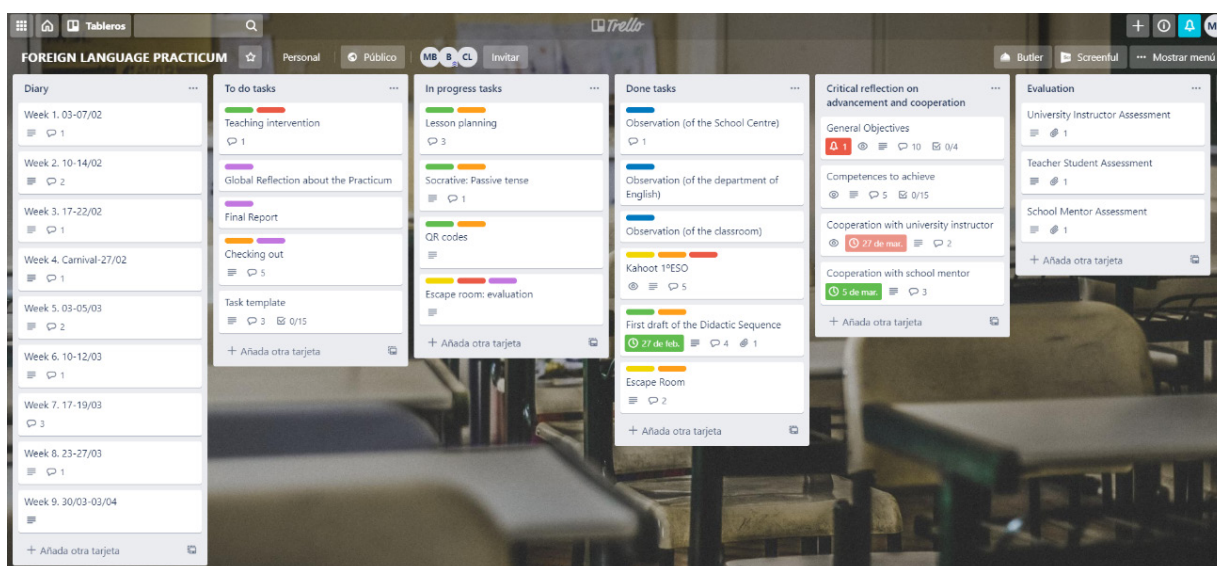
- Dziennik
- Zadania do wykonania
- Zadania w toku
- Zadania wykonane
- Krytyczna refleksja nad postępem i współpracą
- Ewaluacja

Poniższy schemat przedstawia tendencje i naturalną dynamikę korzystania z INC:

Cele	Zadania do wykonania	Zadania w toku	Zadania wykonane	Współpraca	Refleksja	Dziennik
Cele: <ul style="list-style-type: none"> • O1 • O2 • O3 • O4 	Obserwacja Lekcja Planowanie	_____	_____	Współpraca ze szkolnym opiekunem. Współpraca z opiekunem Uniwersyteckim.	O1: monitorowanie i rejestrowanie postępów O2: ocena kompetencji dydaktycznych	Codzienne zapisy własnych działań
Kompetencje <ul style="list-style-type: none"> • Ogólne • Instrumentalne • Osobiste • Systemowe 	Interwencja edukacyjna Refleksja dotycząca szkolenia	_____	_____		O3: refleksja dotycząca własnej wiedzy i umiejętności	

Jak pokazano na diagramie, ostatecznym celem jest stopniowa realizacja zadań, przy czym zawsze należy pamiętać o tym, jakie cele i kompetencje trzeba osiągnąć.

Gdy schemat zostanie zapisany na tablicy cyfrowej Trello, otrzymujemy bardzo wizualny i intuicyjny obraz. Projekt oferuje wiele możliwości, pozwalając na włączenie obrazów w tło i przesuwanie kolumn zgodnie z życzeniem użytkownika. Wszystko po to, aby śledzić postępy i modyfikować, jeśli to konieczne, proponowane zadania. Poniżej przedstawiamy prawdziwy INC, który został już przeniesiony do Trello:

Stworzenie „Dziennika”, czyli listy cotygodniowych spotkań pomaga przyszłemu nauczycielowi opisać zadania i interakcje, które mają miejsce w ciągu tygodnia. Wskazane jest użycie systematycznego opisu, który odpowiada na pytania takie, jak: „co robiłem w tym tygodniu?”, „jakimi problemami zetknąłem się?”, „jak je rozwiązałem?”.

W kolumnie „Zadania do wykonania” myślimy o konkretnych zadaniach i dla każdego z nich tworzymy kartę. W celu ułatwienia klasyfikacji każdego zadania, można je odpowiednio oznaczyć. Domyślne tagi utworzone dla tego notatnika to: Obserwacja, Ocena, Wdrażanie i Planowanie, ponieważ służą one do wskazania, na jakim etapie postępu w wykonywaniu zadań znajduje się użytkownik.

Metodologia Kanban pozwala nam zarządzać przepływem zadań poprzez listy: „Zadania do wykonania”, „Zadania w toku” i „Zadania wykonane”. Następnie w trakcie wykonywania zadań możemy przeciągać każdą kartę z zadaniem z jednej listy na drugą. W ten sposób rejestruje się wszystkie działania, w tym ich opis, klasyfikację oraz komentarze. Zadaniem opiekunów jest sprawdzanie wpisów, załączonych materiałów oraz linków.¹

Zakładka „Krytyczna refleksja dotycząca postępów i współpracy” została dodana w celu umożliwienia przyszłemu nauczycielowi języka zastanowienia się nad przebiegiem praktyki. W tej sekcji karty są tak zaprojektowane, aby pozwalały na przemyślenie ogólnych celów i kompetencji. Pod względem treści w zakładce uwzględniono cztery ogólne cele, które podsumowują główne założenia szkolenia ustanowione przez Crookesa (2003) w zakresie nauczania języka angielskiego, jako obcego (a co za tym idzie, innych języków), a także piętnaście kompetencji metapoznawczych, uporządkowanych według kompetencji takich, jak ogólnie instrumentalne, osobiste oraz systemowe. Wszystkie te elementy funkcjonują jak listy kontrolne, które każdy z trzech uczestników może sprawdzić po osiągnięciu celów. Ponadto wspomniane cele oraz kompetencje można łączyć z konkretnymi zadaniami, a uczestnicy mogą relacjonować, w jaki sposób je osiągnęli.

Dlatego też należy zweryfikować zadania i połączyć je z odpowiednimi celami oraz kompetencjami. Ten etap można osiągnąć na dwa sposoby:

- Nauczyciel stażysta może stopniowo sprawdzać swoje postępy za każdym razem, gdy wykonuje zadanie, łącząc kartę z odpowiednim celem i/lub kompetencjami.
- Nauczyciel stażysta może sprawdzić osiągnięte cele po wykonaniu wszystkich zadań, przed spotkaniem z mentorem szkolnym i opiekunem naukowym.

Niezależnie od wybranej opcji, Interaktywny Notatnik Cyfrowy został zaprojektowany w oparciu o zasady Europejskiego Portfolio dla Przyszłych Nauczycieli Języków (EPOSTL),

¹ Powtórka jest kluczowym aspektem procesu uczenia się. W tej propozycji zadanie jest sprawdzane przed umieszczeniem na liście „Zadania wykonane”. Najlepiej, gdyby ta recenzja została przeprowadzona przez inną osobę. W związku z tym przyszły nauczyciel języka może zapisywać nieformalne komentarze i opinie opiekuna na liście „Dziennik”.

stanowiąc skuteczne narzędzie dla tych odbiorców zachęcające do krytycznego myślenia. Jak sugerują jego twórcy (Newby i in., 2011), samoocena oraz rejestrowanie czynionych postępów to dwa przykłady zasadniczych elementów EPOSTL. W procesie przygotowania przyszłych nauczycieli języków obcych do krytycznego i konstruktywnego podejścia do nauki (Barros-del Río, 2019), formuła w jakiej Interaktywny Notatnik Cyfrowy został opracowany, pozwala przejąć kontrolę nad własnym procesem uczenia się i wynikającą z tego odpowiedzialnością.

W związku z tym, w zakładce „Krytyczna refleksja dotycząca postępów i współpracy” trzech członków każdego zespołu może w trakcie szkolenia dzielić się swoimi spostrzeżeniami, oceniając jakość tej współpracy. Wszystkie informacje mają niewątpliwie wielką wartość w kontekście oceny opiekuna szkolnego oraz opiekuna naukowego, a także dla przeprowadzenia samooceny przez praktykanta.

Ponadto, lista ewaluacyjna obejmuje wstępnie zaprojektowane szablony oceny przewidziane dla poszczególnych ról, tj. jeden dla szkolnego opiekuna, jeden dla opiekuna z uniwersytetu i jeden dla przyszłego nauczyciela języka obcego. Szablon opiekuna szkolnego jest ukierunkowany na ocenę osiągniętych kompetencji oraz efektywności przyszłego nauczyciela. W przypadku opiekuna z uczelni ocena będzie dotyczyła organizacji praktyki.

Przyszli nauczyciele proszeni są o skomentowanie swoich osiągnięć w trakcie zajęć oraz także stopnia zadowolenia z organizacji praktyki.² Powyższe szablony pomagają ocenić wiedzę przyszłych nauczycieli na temat języka obcego oraz umiejętności nauczania pokazane na zajęciach.³

Opiekunowie oraz stażyści mogą łatwiej pamiętać, jakie cele mają osiągnąć, kiedy zarówno one, jak i kompetencje są jasno i klarownie sprecyzowane. Kiedy praktyka dobiega końca, każdy osiągnięty element można zweryfikować, co umożliwi przyszłym nauczycielom uzyskanie cennych informacji. Końcowa ocena odbywa się w postaci formatywnej ewaluacji, wzmacniając proces refleksji, jednocześnie zapewniając istotne praktyczne doświadczenie wszystkim uczestnikom praktyki.

² Te dwa aspekty są zgodne z zasadami krytycznego myślenia oraz niezależności określonymi w EPOSTL. Więcej informacji można znaleźć w publikacji Mehlmauer-Larcher, 2009; Newby i in., 2001.

³ Międzynarodowy program nauczania dla nauczycieli języków obcych byłby idealny. Jednak programy nauczania są obecnie ustalane przez Narodowe Agencje i / lub Ministerstwa Edukacji.

03

KOŃCOWE UWAGI

VIRTEACH

Intuicyjny, progresywny i dynamiczny charakter omawianego Interaktywnego Notatnika Cyfrowego sprawia, iż oferuje on wiele możliwości wykorzystania w projektach związanych z prowadzeniem szkoleń.

Notatnik pozwala na przeglądanie, recenzowanie oraz powiązanie zadań z odpowiadającymi im celami i kompetencjami. Należy podkreślić jego refleksyjny charakter, który zachęca przyszłych nauczycieli do rozważań na temat doświadczenia zdobytego w wyniku praktyki podczas prowadzonych zajęć w klasie i rozwijania umiejętności krytycznego myślenia. Cotygodniowe refleksje na temat postępów, stagnacji lub regresji w trakcie odbywania praktyki można wyrazić przy pomocy codziennych wpisów oraz/lub poprzez interakcję z innymi uczestnikami zespołu. Proces ten zachęca do aktywnego nauczania i rozwija długoterminowe umiejętności refleksji. Dzięki temu cyfrowemu oraz interaktywnemu notatnikowi Praktyka okaże się ważnym, konstruktywnym oraz opartym na współpracy doświadczeniem dla przyszłych nauczycieli języków.

04

BIBLIOGRAFIA

VIRTEACH

Barros-del Río, María Amor and Beatriz Mediavilla-Martínez. 2020. "Implementation of a Digital Notepad for Practicum in Language Teacher Training." In Proceedings of the 5th International Conference on Teacher Education, 270-276, Bragança, Portugal.

Barros-del Río, María Amor. 2019. "Cómo fomentar el espíritu crítico en los futuros docentes de inglés desde la formación: fundamentos y propuestas." *Íkala, Revista de Lenguaje y Cultura*, 24(3): 737-751. doi: <http://dx.doi.org/10.17533/udea.ikala.v24n03a06>

Borko, Hilda and Vicky Mayfield. 1995. "The Roles of Cooperating Teacher and University Supervisor in Learning to Teach." *Teaching and Teacher Education* 11(5): 501-518. doi: 10.1016/0742-051X(95)00008-8

Canh, Le Van. 2014. "Great Expectations: The TESOL Practicum as a Professional Learning Experience." *TESOL Journal* 5 (2): 199-224. doi: 10.1002/tesj.103

Crookes, Graham. 2003. *A Practicum in TESOL: Professional development through teaching practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hascher, Tina, Yves Cocard and Peter Moser. 2004. "Forget About Theory—Practice is All? Student Teachers' Learning in Practicum." *Teachers and Teaching* 10 (6): 623-637. doi: 10.1080/1354060042000304800

Kniberg, Henrik and Mattias Skarin. 2010. *Kanban and Scrum - Making the Most of Both*. C4Media InfoQ.

López, Carlos, David H. Martín, Andrés Bustillo and Raúl Marticorena. 2010. "Final Year Project Management Process." In Proceedings 2nd International Conference on Computer Supported Education, vol. 2, 5-12. Valencia, Spain.

Martínez-Rodríguez, Juan Bautista. 2004. "Movilidad/movilización de Profesorado y Estudiantes para la Formación." *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado* 51: 233- 250.

Mehlmauer-Larcher, Barbara. 2009. "Implementing the EPOSTL (European Portfolio for Student Teachers of Languages) in Pre-service Teacher Education." In *Bridging the Gap between Theory and Practice in English Language Teaching*. Conference Proceedings, 91-96. Viena: Centre for English Language Teaching.

Newby, David, Anne-Brit Fenner and Barry Jones. 2011. *Using the European Portfolio for Student Teachers of Languages*. Graz: Council of Europe Publishing.

Parsons, D., Thorn, R., Inkila, M. and MacCallum, K. (2018). "Using Trello to Support Agile and Lean Learning with Scrum and Kanban in Teacher Professional Development." In *2018 IEEE International Conference on Teaching, Assessment, and Learning for Engineering*, 720-724. Wollongong: IEEE.

Townsend, Tony. 2011. "Searching High and Searching Low, Searching East and Searching West: Looking for Trust in Teacher Education." *Journal of Education for Teaching* 37 (4): 483–499. doi: 10.1080/02607476.2011.611017

Zabalza Beraza, Miguel A. (2011). "El Practicum en la Formación Universitaria: Estado de la Cuestión (Practicum in higher education: state of the art). *Revista de Educación* 354: 21-43.

VIRTEACH

ZESPÓŁ

SPAIN - University of Burgos

María Amor Barros del Río

Concetta María Sigona

Carlos López Nozal

María Simarro Vázquez

Beatriz Mediavilla Martínez

PORTUGAL – Universidade Lusófona

Ana Cunha

BELGIUM - UC Leuven Limburg

Nele Kelchtermans

POLAND – SSW Collegium Balticum

Alina Doroch

Beata Mintus

Natalia Burdzy

ROMANIA - Dimitrie Cantemir Christian University

Ramona Mihăilă

Onorina Botezat

Design by

Bruno Lino

VIRTEACH